

BOKKALF

Op de cursus reeënbeheer besteedde de docent veel aandacht aan het fenomeen van het eerste geweitje dat een bok opzet. Op de schedel van het bokkalf ontwikkelen zich in september de rozenstangen onder invloed van het mannelijke hormoon testosteron.

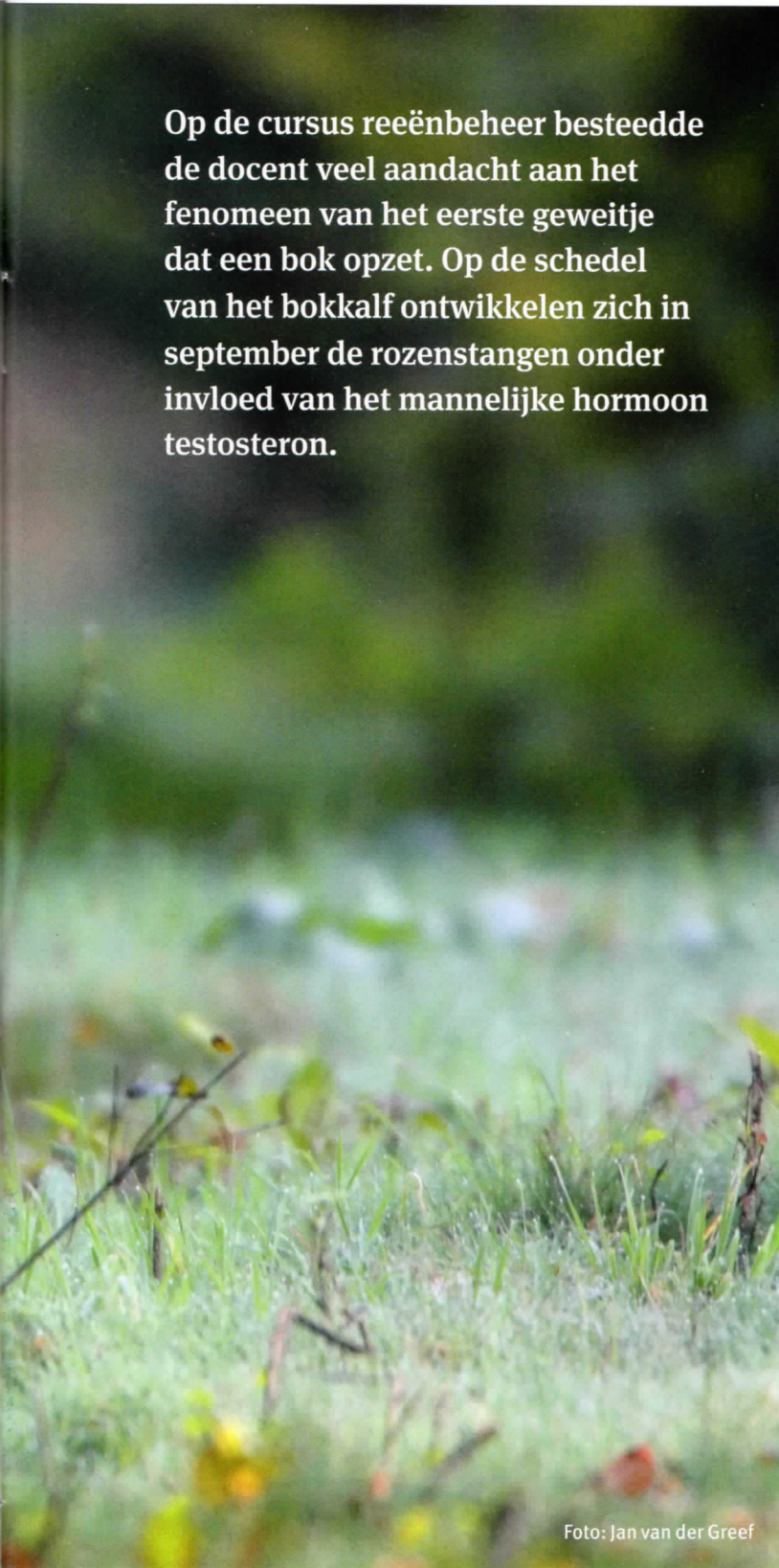

Foto: Jan van der Greef

Tekst Ad Berkelmans

Bij sterke jonge bokken vormt zich hierop al meteen een klein eerste geweitje van hooguit enkele centimeters, dat altijd spitsler is en dat ze in januari afwerpen. Meteen daarna zetten ze aansluitend het tweede gewei op. Bij zwakkere bokken begint deze ontwikkeling pas in januari. In beide gevallen ontbreken de rozen.

Sportieve herkauwers

Jan Bertens nodigde mij uit om een avond in zijn veld aan te zitten voor een bok. Het is rond de klok van vijf als ik alles bij elkaar heb gezocht en richting Udenhout rijd. De hele middag waren er buien en dat kan voor mij nog wel eens gunstig zijn, zeker als het dadelijk weer opklaart. Niemand gaat graag aan de wandel in de regen, ook de reeën niet. Tegen zessen stop ik bij de afgesproken plaats, controleer de windrichting en bel naar Jan. Hij legt uit hoe ik bij de hoogzit kom en wenst mij veel succes. Ik pak mijn spullen en vergezeld door gevaarlijk ogende, maar zeer sportieve herkauwers van rond de 500 kilo, loop ik tussen de Brabantse koeienvlaaien, langs de houtwal naar achteren. Zij rennen om mij heen, springen vrolijk door de modder zodat de kluiten me om de oren vliegen. Ik loop verder het stiltegebied in. Na 200 meter geven ze het op en gaan een wei verder staan. Ik vind de hoogzit, die inderdaad goed verdekt is opgesteld, en installeer me. Er is voldoende bewegingsvrijheid en ophangmogelijkheid voor kijkers en alles wat men nog meer meezeult. Ik heb uitzicht aan beide zijden en kan een groot gebied overzien.

Geen spiegel

Een buizerd krijst naar de kraaien die hem belagen, een specht biedt met zijn geklop op tegen het gekrijs van Vlaamse gaaien, maar verder doet deze plek zijn predicaat eer aan:

.....

Elke keer als de geit de kop opgooit, gaat de neus iets hoger om wind te vangen

---

Bij onraad is het opstaan, afspringen en wegwezen

stiltegebied. Om kwart over zes komen er twee oren achter de driehoekige wildakker in het zicht. Al snel steken deze zover boven de begroeiing uit dat de ruimte ertussenin goed zichtbaar is en daar vertoont zich niets. Ik houd de omgeving goed in de gaten, want geiten horen in september niet alleen te staan. Vaak zijn ze in gezelschap van een kalf, maar er kan ook nog goed een tweede kalf of een bok in de buurt zijn.

De geit zekert elke paar minuten en het lijkt of zij de horizon afspeurt naar onraad, haar neus doet daarbij het meeste werk, haar rondraaiende oren helpen ook mee. Elke keer als zij de kop opgooit, gaat de neus iets hoger om wind te vangen. Ze kijkt ook met enige regelmaat achter zich.

Penseel

Na enkele minuten zie ik daar dan ook een kalf, maar niet aanspreekbaar. Haar oren vangen nu duidelijk een geluid op dat ze niet vertrouwt en moeder en kind lopen terug de wildakker in. Goed half zeven komt de geit er aan de voorkant weer uit, snel gevolgd door het kalf, dat ik nu wel kan observeren.

De twee opbollende plukjes haar, voor op zijn schedel, verraden het geslacht. Op de achterlopers zijn nog lichte vlekken waarneembaar en van een witte spiegel is helemaal nog geen sprake. Wat zien ze er mooi rood uit. Ik kan ook een penseel zien, dat komt niet door de afmeting ervan, maar door de lage begroeiing in deze weide waardoor ik ook de onderkant goed kan bekijken.

Deze kenmerken zijn op de cursus allemaal voorbij gekomen en het blijft mooi om deze les nu in de praktijk van het veld bevestigd te zien.

Ja of nee?

Ondertussen is er nergens in de omgeving nog beweging of geluid waar te nemen en voor mij staat het vast dat deze geit maar één kalf heeft. Ik maak wat foto's en stuur Jan een WhatsApp-je met de vraag of het afschot van dit bokkalf wel gewenst is. Er kan zich immers nog gemakkelijk een andere bok aandienen die ouder is en deze afweging wil ik Jan graag zelf laten maken. Beide laveien intussen rustig over de weide en ik heb nu kansen genoeg. Jan antwoordt om kwart voor zeven: ja!

Geit en kalf zijn ondertussen in de uiterste hoek van de weide aangekomen, die grenst aan de wildakker. De afstand is ongeveer 100 meter. Ik hang de kijker weg, positioneer mezelf opnieuw en zoek nu met de richtkijker. Eerst komt de geit voorbij, dan het kalf. Als het kruis over het bokkalf glijdt, gaat de geit liggen en meteen daarop volgt het kalf haar voorbeeld. Samen hebben zij zich heerlijk tegen de wildakker gelegd om te rusten. De cursus leerde dat ze dagelijks vier uur rust nodig hebben voor een goede spijsvertering. Het tweetal ligt na enkele minuten goed zichtbaar te herkauwen. Vanuit de hoek van de weide liggen moeder en zoon in een ideale positie om elke beweging in hun omgeving te kunnen waarnemen. Bij onraad is het opstaan, afspringen en wegwezen.

Zekeren

Het is half acht geweest als de geit opstaat en zich rekt. Het kalf blijft nog liggen herkauwen. Er heeft zich geen andere bok meer aangediend. Al laveiend trekt moeder de weide op, maar het kalf volgt niet. Ze zekert constant. Dan, na 15 minuten, staat ook het kalf op en

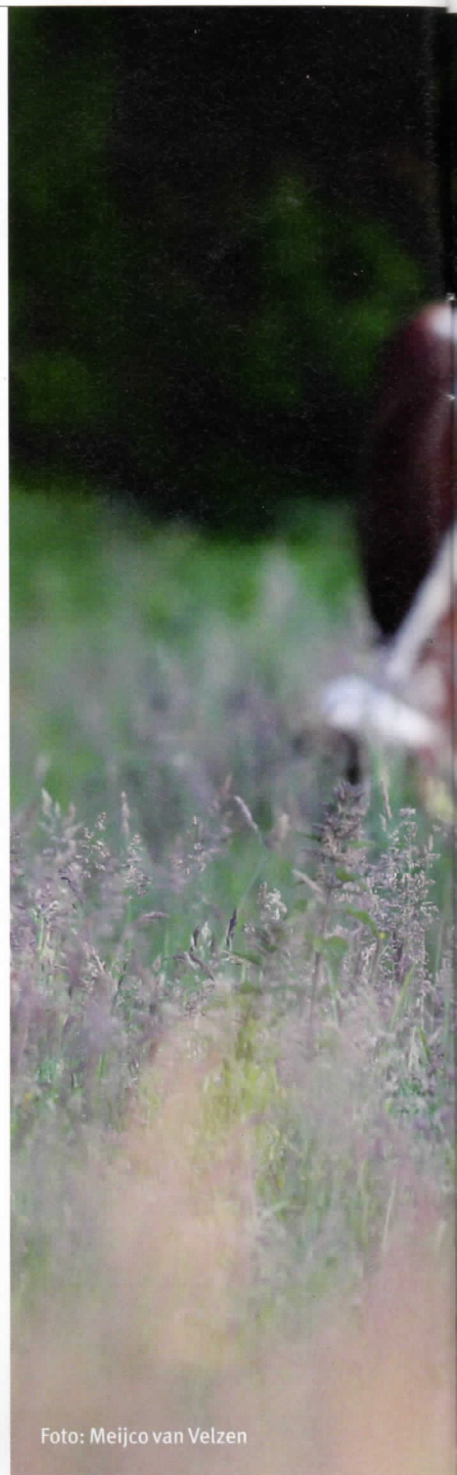

Foto: Meijco van Velzen

Vergezeld door gevaarlijk ogende herkauwers, loop ik tussen de Brabantse koeienvlaaien

rekt zich uit, het schudt de stramme spieren en huppelt recht op moeder aan. Hij steekt meteen zijn kop naar de uier, maar moeder laat overduidelijk merken dat zij daar niet meer van gediend is. Het kalf springt langs de geit en kijkt verongelijkt rond, voor het laatst. Op het schot valt het als een blok en de geit springt drie meter weg, blijft dan stil staan en zoekt de omgeving af met oren, neus en ogen. Ze heeft geen idee wat er is gebeurd. Schuw zekert ze

richting het kalf, als deze nog een laatste beweging met zijn voorloper maakt. Ze nadert het behoedzaam. Met een lange nek neemt ze lucht en daar reageert ze heel duidelijk op door met snelle haakse sprongen, in gedrukte gang te vluchten. Ik blijf nog steeds onbeweeglijk zitten en hoor haar blaffen in de dekking. Ze begrijpt er duidelijk niets van. Als de schemering is ingevallen voorzie ik het bokkalf van een breuk en ontweid het. •